

יהדות

דינים

על פי תוכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(8×10)	—	80	נקודות
פרק שני	—	(20×1)	—	20	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — הלכה למעשה (80 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3, ועל שמונה מן השאלות 4-14.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 8 נקודות).

ענה על שתיים מן השאלות 1-3.

1. הלכות טעויות בתפילות שבת

א. אדם ששכח שהיום שבת, התפלל וחתם "הא-ל הקדוש", ופתח ואמר "אתה" מברכת "חונן הדעת" —

מה עליו לעשות? נמק. בתשובתך התייחס לתפילות ערבית, שחרית ומנחה של שבת. (3 נקודות)

ב. אדם שידע שהיום שבת, התפלל וחתם "הא-ל הקדוש", ופתח ואמר "אתה" מברכת "חונן הדעת" —

מה עליו לעשות? (2 נקודות)

ג. (1) אדם שסיים את הברכה האמצעית של תפילת ערבית והתחיל את ברכת "רצה", ואז נזכר שטעה ואמר

ברכה אמצעית של תפילת שחרית — מה עליו לעשות?

(2) אדם שסיים את הברכה האמצעית של תפילת מוסף והתחיל את ברכת "רצה", ואז נזכר שטעה ואמר ברכה

אמצעית של תפילת שחרית — מה עליו לעשות?

(3 נקודות)

2. דיני מוקצה

א. כתוב דוגמה לכלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו, וציין באיזה תנאי מותר לעשות זאת.

(2 נקודות)

ב. (1) מדוע אסור לטלטל אפר שנוצר מעצים שהוסקו בשבת?

(2) הסבר את הכלל "אין מוקצה לחצי שבת" ואת הסיבה שכלל זה לא חל על האפר הזה.

(6 נקודות)

3. הלכות יום־טוב

א. "אין בין יום־טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד".

(1) ציין שלוש מלאכות שמותרות ביום־טוב לצורך אוכל נפש.

(2) ציין שתי מלאכות שמותרות ביום־טוב לצורך אחר, שאיננו צורך אוכל נפש.

(5 נקודות)

ב. באיזה אופן מותר לחמם ביום־טוב מים עבור רחיצת גופו של תינוק בריא? (3 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 4-14.

4. דיני לבישת הבגדים

- א. "יהיו לו בגדים ממוצעים ונקיים".
מה הם שני הקצוות שמהם יש להתרחק, ומדוע יש להתרחק מכל אחד מהם? (2 נקודות)
- ב. (1) מהו סדר הפעולות בנעילת נעליים? נמק.
(2) מהו סדר הפעולות בקשירת השרוכים? נמק.
(6 נקודות)

5. הלכות ברכות השחר

- א. מי שנוזר לאחר שהתפלל תפילת שחרית שלא אמר את ברכות השחר — מה דינו? נמק. (3 נקודות)
- ב. מי שנוזר לאחר התפילה שלא בירך את ברכות התורה — מה דינו? (2 נקודות)
- ג. האם עיוור יכול לברך ברכת "פוקח עיוורים"? נמק. (3 נקודות)

6. דיני פסוקי דזמרה ודיני הפסקות בקריאת שמע ובברכותיה

- א. ציין שלושה ימים שבהם אין אומרים "מזמור לתודה", והסבר מדוע לא הקריבו קורבן תודה בכל אחד מהימים האלה. (4 נקודות)
- ב. ציין את המקומות בברכות קריאת שמע ובקריאת שמע שנקראים "בין הפרקים" (בתפילת שחרית). (2 נקודות)
- ג. אחר אילו ברכות שמברך הש"ץ בחזרה של תפילת שמונה עשרה מותר לענות "אמן" גם באמצע הפרק? (2 נקודות)

7. הלכות קריאת שמע

- א. מה צריך המתפלל לכוון קודם אמירת קריאת שמע? (2 נקודות)
- ב. מה צריך המתפלל לכוון באמרו את המילים "שמע ישראל ה' א-לקינו ה' אחד"? (3 נקודות)
- ג. אם הפסיק באמצע פסוקי קריאת שמע — באיזה מקרה עליו לחזור לתחילת קריאת שמע? (3 נקודות)

8. דיני ברכת בורא פרי העץ וברכת שהכול

- א. פירות מרוסקים לגמרי — באיזה מקרה מברכים עליהם ברכת "שהכול", ובאיזה מקרה מברכים עליהם ברכת "בורא פרי העץ"? (2 נקודות)
- ב. באילו מקרים מברכים על אכילת פירות שלמים ברכת "שהכול"? (4 נקודות)
- ג. "על פירות הגדלים באילן מברכים בורא פרי העץ". מהי ההגדרה של "אילן"? (2 נקודות)

9. הלכות סעודה

- א. כתוב שלוש פעולות שעל האדם להימנע מהן בסעודה משום "דרך ארץ". (3 נקודות)
- ב. כתוב שלוש מעשים שאסור לעשותם משום "ביזוי אוכלין". (3 נקודות)
- ג. אדם ישן שנת ארעי בתוך הסעודה, וכשהתעורר רצה להמשיך לסעוד – מה דינו בנוגע לנטילת ידיים ולברכת "המוציא"? (2 נקודות)

10. הלכות ברכת הריח

- א. (1) מדוע יש לברך על ריח טוב, אף שאינו מאכל או משקה?
(2) מדוע אין מברכים ברכה אחרונה על ריח טוב?
(4 נקודות)
- ב. (1) איזו ברכה מברך המריח אתרוג? ואיזו ברכה מברך המריח ורד?
(2) מהו הדין אם טעה וברך על הרחת אתרוג את ברכת הריח של ורד?
(4 נקודות)

11. הלכות מאכלות אסורות

- א. מי שאכל גבינה רכה ורוצה לאכול בשר – מה עליו לעשות? (2 נקודות)
- ב. כתוב שתי אפשרויות להתיר אפיית עיסה שנילושה בחלב. (3 נקודות)
- ג. שני בני אדם שאוכלים על שולחן אחד, אחד אוכל מאכלי חלב והאחר אוכל מאכלי בשר – על מה הם צריכים להקפיד? (3 נקודות)

12. הלכות גנבה וגזלה

- א. "והשיב את הגזלה אשר גזל".
ציין שני מקרים שבהם אין צורך להחזיר את הגזלה עצמה אלא את תמורתה הכספית. (2 נקודות)
- ב. (1) מדוע אסור לקנות מגנב חפץ גנוב?
(2) באיזה מקרה מותר לקנות מהגנב חפץ גנוב?
(4 נקודות)
- ג. האם מותר לקנות מגנב גני חפץ גנוב? נמק. (2 נקודות)

13. הלכות צדקה

- א. "הנותן צדקה לעני... אפילו נתן לו אלף זהובים – איבד זכותו והפסידה".
באיזה מקרה מדובר? (3 נקודות)
- ב. מה יעשה אדם שאין בידו צדקה לתת לעני שפנה אליו? (2 נקודות)
- ג. מיהו עני שנותנים לו "כל מחסורו", ומיהו עני שנותנים לו לפחות "לחם ומזון שתי סעודות"?
(3 נקודות)

14. הלכות כיבוד רבו, זקן, תלמיד חכם וכוהן

- א. (1) האם צריך לכבד תלמיד חכם צעיר?
(2) האם צריך לכבד זקן עם הארץ?
(2 נקודות)
- ב. איזה תלמיד חכם פטור ממיסים? (3 נקודות)
- ג. ציין שלוש הנהגות שיש לנהוג כדי לקיים את המצווה "וקדשתו" כלפי כוהן. (3 נקודות)

פרק שני — מושגים בהלכה (20 נקודות)

ענה על שאלה 15.

15. לפניך שבעה מושגים. הסבר בקצרה חמישה מן המושגים בהקשר ההלכתי שלהם (לכל מושג — 4 נקודות).

א. צדקתך צדק

ב. ביטול כלי מהיכנו

ג. פת הבאה בכיסנין

ד. ברכה מעין שלוש

ה. עירוב תבשילין

ו. גניבת דעת

ז. לא תחמד

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך